

LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRO
Į S A K Y M A S

**DĖL LIETUVOS HIGIENOS NORMOS HN 20:2012 „NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO
PROGRAMŲ VYKDYMO BENDRIEJI SVEIKATOS SAUGOS REIKALAVIMAI“ PATVIRTINIMO**

2012 m. birželio 25 d. Nr. V-599

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymo (Žin., 2002, Nr. [56-2225](#); 2007, Nr. [64-2455](#)) 16 straipsnio 1 dalimi:

1. T v i r t i n u Lietuvos higienos normą HN 20:2012 „Neformaliojo vaikų švietimo programų vykdymo bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ (pridedama).

2. P r i p a ž į s t u netekusiu galios Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2006 m. sausio 5 d. įsakymą Nr. V-13 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 20:2006 „Neformaliojo vaikų švietimo mokykla: bendrieji sveikatos saugos reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. [5-180](#)).

3. P a v e d u įsakymo vykdymą kontroliuoti viceministrui pagal administruojamą sritį.

4. N u s t a t a u, kad šis įsakymas įsigalioja 2012 m. lapkričio 1 d.

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

RAIMONDAS ŠUKYS

LIETUVOS HIGIENOS NORMA HN 20:2012 „NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO PROGRAMŲ VYKDYMO BENDRIEJI SVEIKATOS SAUGOS REIKALAVIMAI“

I. TAIKYMO SRITIS

1. Ši higienos norma nustato pagrindinius neformaliojo vaikų švietimo programų vykdymo sveikatos saugos reikalavimus.

2. Šios higienos normos reikalavimai privalomi neformaliojo vaikų švietimo mokykloms ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokykloms, laisviesiems mokytojams, kitiems švietimo teikėjams, vykdančioms neformaliojo vaikų švietimo programas, asmenims, projektuojantiems, statantiems, rekonstruojantiems, remontuojantiems statinius ir patalpas, kuriose vykdomos neformaliojo vaikų švietimo programos, bei kontrolę vykdančioms institucijoms.

II. NUORODOS

3. Teisės aktai, į kuriuos šioje higienos normoje pateiktos nuorodos:

3.1. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. [23-593](#); 2011, Nr. [38-1804](#));

3.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 7 d. nutarimas Nr. 544 „Dėl Darbų ir veiklos sričių, kuriose leidžiama dirbti darbuotojams, tik iš anksto patikrinusiems ir vėliau periodiškai besitikrinantiems, ar neserga užkrečiamosiomis ligomis, sąrašo ir šių darbuotojų sveikatos tikrinimosi tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 1999, Nr. [41-1294](#); 2002, Nr. [73-3127](#));

3.3. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos 1998 m. birželio 23 d. įsakymas Nr. 257 „Dėl techninių normų TN 01:1998 patvirtinimo“ (Žin., 1998, Nr. [58-1631](#));

3.4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1999 m. lapkričio 29 d. įsakymas Nr. 515 „Dėl sveikatos priežiūros įstaigų veiklos apskaitos ir atskaitomybės tvarkos“ (Žin., 1999, Nr. [103-2972](#));

3.5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gegužės 31 d. įsakymas Nr. 301 „Dėl profilaktinių sveikatos tikrinimų sveikatos priežiūros įstaigose“ (Žin., 2000, Nr. [47-1365](#));

3.6. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. liepos 8 d. įsakymas Nr. 358 „Dėl Biocidų autorizacijos ir registracijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [79-3361](#));

3.7. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 11 d. įsakymas Nr. V-450 „Dėl sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijos teikiant pirmąją medicinos pagalbą, pirmosios medicinos pagalbos vaistinėlių ir pirmosios pagalbos rinkinių“ (Žin., 2003, Nr. [79-3605](#));

3.8. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. liepos 23 d. įsakymas Nr. V-455 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 24:2003 „Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2003, Nr. [79-3606](#));

3.9. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymas Nr. V-791 „Dėl Lietuvos higienos normų HN 50:2003 „Visą žmogaus kūną veikianti vibracija: didžiausi leidžiami dydžiai ir matavimo reikalavimai gyvenamuosiuose bei visuomeniniuose pastatuose“ ir HN 51:2003 „Visą žmogaus kūną veikianti vibracija: didžiausi leidžiami dydžiai ir matavimo reikalavimai darbo vietose“ patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. [45-1490](#));

3.10. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gruodžio 24 d. įsakymas Nr. V-951 „Dėl statistinės apskaitos formos Nr. 027-1/a „Vaiko sveikatos pažymėjimas“ patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. [3-38](#));

3.11. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. V-975 „Dėl Nuodingųjų medžiagų pagal jų toksiškumą sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. [3-47](#));

3.12. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. liepos 12 d. įsakymas Nr. V-527 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 109:2005 „Baseinai. Įrengimo ir priežiūros saugos sveikatai reikalavimai“ patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. [87-3277](#));

3.13. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2005 m. gruodžio 30 d. įsakymas Nr. ISAK-2695 „Dėl Neformaliojo vaikų švietimo koncepcijos patvirtinimo“ (Žin., 2006, Nr. [4-115](#));

3.14. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2007 m. gegužės 10 d. įsakymas Nr. V-362 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 35:2007 „Didžiausia leidžiama cheminių medžiagų (teršalų) koncentracija gyvenamosios aplinkos ore“ patvirtinimo“ (Žin., 2007, Nr. [55-2162](#));

3.15. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2008 m. sausio 28 d. įsakymas Nr. V-69 „Dėl Privalomojo pirmosios pagalbos mokymo programos, Privalomojo higienos įgūdžių mokymo programos ir Privalomojo mokymo apie alkoholio ir narkotikų žalą žmogaus sveikatai mokymo programos patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. [14-490](#));

3.16. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2009 m. vasario 2 d. įsakymas Nr. V-55 „Dėl Privalomojo profilaktinio aplinkos kenksmingumo pašalinimo (dezinsekcijos, dezinfekcijos, deratizacijos) tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2009, Nr. [35-1362](#));

3.17. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. liepos 13 d. įsakymas Nr. V-632 „Dėl Leidimų-higienos pasų išdavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2010, Nr. [86-4573](#));

3.18. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2011 m. birželio 13 d. įsakymas Nr. V-604 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 33:2011 „Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ patvirtinimo“ (Žin., 2011, Nr. [75-3638](#)).

III. BENDROSIOS NUOSTATOS

4. Šioje higienos normoje vartojamos sąvokos atitinka sąvokas, nurodytas teisės aktuose [3.1, 3.13].

5. Neformaliojo vaikų švietimo mokykla ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokykla gali vykdyti veiklą tik gavusi teisės akto [3.17] nustatyta tvarka leidimą-higienos pasą.

6. Neformaliojo vaikų švietimo mokyklos ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklos, kito švietimo teikėjo, vykdančio neformaliojo vaikų švietimo programas, darbuotojai, laisvasis mokytojas, vykdamas neformaliojo vaikų švietimo programas, turi tikrintis sveikatą teisės akto [3.2] nustatyta tvarka.

7. Neformaliojo vaikų švietimo mokyklos ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklos, kito švietimo teikėjo, vykdančio neformaliojo vaikų švietimo programas, darbuotojai gali dirbti tik teisės akto [3.15] nustatyta tvarka įgiję žinių higienos, o pedagoginiai darbuotojai ir pirmosios pagalbos teikimo klausimais.

8. Asmens medicininė knygelė (sveikatos pasas) (forma Nr. F048/a) [3.4] ir sveikatos žinių atestavimo pažymėjimai ar jų kopijos laikomi neformaliojo vaikų švietimo programų vykdymo vietoje.

9. Neformaliojo vaikų švietimo programų vykdymo vietoje visiems pasiekiamoje vietoje turi būti įmonės pirmosios pagalbos rinkinys, kurio sudėtis ir apimtis turi atitikti teisės akto [3.7] reikalavimus.

10. Teritorija ir patalpos, kuriose vykdomos neformaliojo vaikų švietimo programos, ir jose esantys įrenginiai turi būti saugūs, įrengti ir prižiūrimi taip, kad juos naudojant būtų išvengta nelaimingų atsitikimų (paslydimo, kritimo, susidūrimo, nudegimo, nutrenkimo, sužalojimo elektros srove, sprogo ir pan.).

11. Tamsiu paros metu įėjimas į pastatą, kuriame vykdomos vaikų neformaliojo švietimo programos, turi būti apšviestas.

IV. PATALPOS IR JŲ ĮRENGIMAS

12. Vibracija ir triukšmas patalpose, kuriose bus vykdomos neformaliojo vaikų švietimo programos, turi neviršyti teisės aktuose [3.9, 3.18] nustatytų ribinių dydžių.

13. Neformaliojo vaikų švietimo programų vykdymo vietoje laiptinės, turėklai turi būti įrengti taip, kad užtikrintų mokinių saugą. Aptvarai, turėklai, baliustrados turi būti ne žemesni kaip 1,2 m. Draudžiama įrengti aptvarus, turėklus su horizontaliu dalijimu, o vertikalaus dalijimo beklūtis tarpas turi būti ne didesnis kaip 0,10 m. Išoriniai laiptai ar jų dalys ir aikštelės turi turėti aptvarus, jeigu jų aukštis nuo žemės paviršiaus yra 0,45 m ir daugiau.

14. Neformaliojo vaikų švietimo programų vykdymo patalpose vienam mokiniui turi būti numatytas ne mažesnis kaip 1,7 kv. m plotas, o dailei skirtoje patalpoje, kurioje dirbama stovint ir naudojama speciali įranga (molbertai, skulptūriniai staliukai ir pan.) – 2,4 kv. m. Individualiems užsiėmimams turi būti skiriama ne mažesnė kaip 6 kv. m vieta.

15. Stalai ir kėdės turi atitikti mokinių ūgį, kad sėdinčių mokinių laikysena būtų taisyklinga.

16. Jeigu neformaliojo vaikų švietimo programų vykdymo vietoje įrengtos mokiniams skirtos stacionarios kompiuterizuotos vietos, jos turi atitikti šiuos reikalavimus:

16.1. stacionari kompiuterizuota vieta turi būti suprojektuota ir įrengta taip, kad mokinys galėtų laisvai prie jos prieiti, turėtų pakankamai erdvės judėti bei kūno padėčiai keisti;

16.2. stalas ir jo paviršius turi būti toks, kad būtų galima patogiai išdėstyti monitorių, klaviatūrą ir kitus būtinus įrenginius, stalo paviršius turi būti matinis;

16.3. atstumas tarp monitoriaus su katodinių spindulių kineskopu užpakalinio paviršiaus ir kito monitoriaus ekrano turi būti ne mažesnis kaip 2 m, tarp monitorių ekranų šoninių paviršių – ne mažesnis kaip 1,2 m;

16.4. kompiuterių spinduliuojamo elektromagnetinio lauko lygiai turi atitikti teisės akto [3.3] reikalavimus.

17. Jeigu neformaliojo vaikų švietimo programų vykdymo vietoje įrengta sporto salė, atskirai mergaitėms ir berniukams turi būti įrengti persirengimo kambariai, dušai. Dušuose kabinų skaičius nustatomas pagal mokinių skaičių – 1 dušo ragelis penkiems mokiniams.

18. Persirengimo kambariuose turi būti įrengtos kabyklos arba spintelės drabužiams.

19. Sporto salėje vienam sportuojančiam mokiniui turi būti numatytas ne mažesnis kaip 8,5 kv. m plotas, choreografijos užsiėmimams skirtoje patalpoje – 4 kv. m.

20. Sporto salėje, choreografijos užsiėmimams skirtoje patalpoje turi būti tik numatyta veiklai reikalinga įranga ir inventoriūs, neturi būti pašalinių daiktų ar sugadintos įrangos, keliančios pavojų mokinių sveikatai.

21. Sporto salėje radiatoriai, o kur žaidžiama su kamuoliu, taip pat ir langai, šviestuvai turi būti apsaugoti nuo atsitiktinių smūgių.

22. Jeigu neformaliojo vaikų švietimo programų vykdymo vietoje įrengtas baseinas, jo įrengimas ir priežiūra turi atitikti teisės akto [3.12] reikalavimus.

23. Neformaliojo vaikų švietimo programų vykdymo patalpose turi būti įrengti atskiri tualetai mergaitėms ir berniukams. Jeigu vienu metu ugdoma iki 20 mokinių tualetas gali būti bendras. Sanitarinių įrenginių skaičius skaičiuojamas pagal maksimalų vienu metu ugdomų mokinių skaičių ir turi būti ne mažesnis kaip: 1 unitazas dvidešimčiai mokinių ir 1 praustuvai trisdešimčiai mokinių.

24. Visi sanitariniai įrenginiai turi būti veikiantys ir techniškai tvarkingi.

25. Tualetuose kabinos įrengiamos su rakinamomis ar užkabinamomis durimis.

26. Tualetų patalpose turi būti asmens higienos priemonių: tualetinio popieriaus, muilo, vienkartinį rankšluosčių (ar rankų džiovintuvus).

27. Patalpose, kuriose vykdomos neformaliojo vaikų švietimo programos, danga turi būti neslidi, lygi, lengvai valoma drėgnu būdu ir atspari cheminiams valikliams. Tualetų ir, jeigu neformaliojo vaikų švietimo programų vykdymo vietoje įrengti dušai, dušų sienos ir grindys turi būti padengtos lygia, atsparia drėgmei ir dezinfekcinėms medžiagoms danga.

28. Grindų aukščio pokyčiai turi būti pažymėti įspėjamaisiais ženklais arba kontrastinga spalva.

V. APŠVIETIMAS

29. Mokinių ugdymo patalpose (kabinetuose, studijose, sporto salėse ir kitose patalpose, kuriose vyksta mokinių ugdymas), turi būti tiesioginis natūralus apšvietimas, išskyrus specialios paskirties patalpas, kuriose dėl technologinio proceso ypatumų natūralaus apšvietimo negalima įrengti. Kabinetuose ir studijose natūralios apšvietos koeficientas turi būti ne mažesnis kaip 1,5 proc. toliausiai nuo lango nutolusiame taške.

30. Kabinetai, studijos turi būti apsaugoti nuo tiesioginių saulės spindulių.

31. Bendras dirbtinis apšvietimas turi būti įrengtas visose patalpose. Patalpų dirbtinės apšvietos mažiausios ribinės vertės pateiktos šios higienos normos 1 lentelėje.

1 lentelė. Patalpų dirbtinio apšvietimo vertės

Eilės numeris	Patalpos pavadinimas	Apšvieta (lx), ne mažiau kaip
1.	Mokinių ugdymo patalpos (teorinio, meninio, muzikinio ir dailės)	300
2.	Techninio ugdymo patalpa	400

Eilės numeris	Patalpos pavadinimas	Apšvieta (lx), ne mažiau kaip
3.	Sporto salė	200
4.	Persirengimo kambarys prie sporto salės, drabužinė, koridorius	100

VI. ŠILDYMAS IR VĖDINIMAS

32. Pastate ir (ar) patalpose, kuriose vykdomos neformaliojo vaikų švietimo programos, turi būti suprojektuotos ir įrengtos tokios mikroklimato bei oro kokybės parametrus palaikančios ir reguliuojančios šildymo, vėdinimo ir (ar) oro kondicionavimo sistemos, kad jose būtų galima palaikyti šios higienos normos nustatytus mikroklimato bei teisės akto [3.14] nustatytus oro kokybės parametrus.

33. Patalpose, kuriose vykdomos neformaliojo vaikų švietimo programos, oro temperatūra šaltuoju metų laikotarpiu turi atitikti 2 lentelėje nurodytus dydžius.

2 lentelė. Patalpų oro temperatūros vertės

Eilės numeris	Patalpos pavadinimas	Oro temperatūra °C
1.	Mokinių ugdymo patalpos (kabinetai, studijos ir pan.)	18–22
2.	Sporto salė, choreografijos patalpa	15–17
3.	Persirengimo kambarys, dušas	20–23

34. Mokinių ugdymo patalpose oro drėgnis šaltuoju metų laikotarpiu turi būti 35–60 proc., šiltuoju – 35–65 proc.

35. Mokinių ugdymo patalpose oro judėjimo greitis šaltuoju metų laikotarpiu neturi viršyti 0,15 m/s, šiltuoju – 0,25 m/s.

36. Mokinių ugdymo patalpose vidutinė anglies dvideginio (CO₂) koncentracija, išmatuota laikotarpiu nuo užsiėmimų pradžios iki užsiėmimų pabaigos, neturi viršyti 2745 mg/m³ (1500 ppm). Vienkartinė didžiausia leidžiama anglies dvideginio (CO₂) koncentracija šių patalpų ore yra 9000 mg/m³ (5000 ppm).

37. Mokinių ugdymo patalpos, kuriose neįrengta mechaninio vėdinimo sistema, turi būti išvėdinamos prieš kiekvieną užsiėmimą.

38. Mokinių ugdymo patalpose, prie staklių ir mechanizmų, kuriais dirbant išsiskiria šiluma ir dulkės, turi būti įrengta vietinė ištraukiamoji ventiliacija.

39. Studijose naudojamos degamosios krosnys turi būti atskiroje patalpoje, kurioje įrengta ištraukiamoji ventiliacija.

VII. VANDENS TIEKIMAS

40. Tiekiamas geriamasis vanduo turi atitikti teisės akto [3.8] reikalavimus.
41. Karštas ir šaltas vanduo turi būti tiekiamas į tualetus ir, jeigu mokykloje įrengti, į dušus.
42. Karšto vandens čiaupuose ištekancio vandens temperatūra turi būti ne žemesnė kaip 50 °C ir ne aukštesnė kaip 60 °C.

VIII. SKLYPO, PATALPŲ IR ĮRENGINIŲ PRIEŽIŪRA

43. Teritorija turi būti tvarkinga, valoma. Žolė turi būti nušienauta.
44. Mokinių ugdymo patalpos, įrenginiai ir kitas inventorius turi būti švarūs.
45. Dušo patalpų grindys, dušo patalpose esantys kilimėliai (jeigu yra) turi būti valomi ir dezinfekuojami fungicidiniu (grybelio sukėlėją naikinančiu) poveikiu pasižyminčiomis priemonėmis.
46. Valymo ir dezinfekcijos priemonės turi būti naudojamos pagal paskirtį ir gamintojų pateiktas naudojimo instrukcijas. Patalpoms ir įrangai dezinfekuoti naudojamos teisės akto [3.6] nustatyta tvarka įteisintos dezinfekcijos priemonės.
47. Tualetų valymo inventorius turi būti paženklintas ir laikomas atskirai nuo kito valymo inventoriaus.
48. Neformaliojo vaikų švietimo programų vykdymo vietoje turi nebūti graužikų ir kitų buitinių kenkėjų. Privalomą profilaktinį aplinkos kenksmingumo pašalinimą (dezinfekciją, dezinsekciją, deratizaciją) atlieka šios veiklos licenciją turintys asmenys [3.16].
49. Draudžiama neformaliojo vaikų švietimo programų vykdymo vietoje laikyti ar naudoti nuodingąsias medžiagas [3.11].
50. Ugdymo proceso metu cheminės medžiagos naudojamos tik prižiūrint mokytojui.
51. Draudžiama atlikti profilaktinį aplinkos kenksmingumo pašalinimą (dezinfekciją, dezinsekciją, deratizaciją) ar remonto darbus mokiniams esant patalpoje. Patalpos, kuriose atliekami remonto darbai, turi būti izoliuotos nuo kitų patalpų.

IX. UGDYMO VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

52. Ugdymo veiklos metu atsižvelgiant į veiklos pobūdį kas 30–45 min. turi būti daromos ne trumpesnės kaip 5 min. pertraukos.
 53. Neformaliojo vaikų švietimo mokyklos ir formalųjį švietimą papildančio ugdymo mokyklos vadovas ar jo įgaliotas asmuo, laisvasis mokytojas, kitas švietimo teikėjas užtikrina, kad mokiniai iki 18 metų neformaliojo vaikų švietimo programose dalyvautų tik teisės akto [3.5] nustatyta tvarka pasitikrinę sveikatą ir pateikę vaiko sveikatos pažymėjimą (forma Nr. 027-1/a) [3.10], išduotą ne anksčiau kaip prieš metus, ar jo kopiją, o mokiniai, lankantys organizuotas kūno kultūros ir sporto pratybas bei dalyvaujantys varžybose, sporto mokymo įstaigų mokiniai – pasitikrinę sveikatą Sportuojančių asmenų sveikatos tikrinimo tvarkoje [3.5] nustatytu periodiškumu ir pateikę sportuojančiojo sveikatos patikrinimo medicininę pažymą (forma Nr. 068/a) ar sportininko sveikatos stebėjimo kortelę (forma Nr. 061/a) [3.4] ar jos kopiją.
 54. Mokiniai techninių užsiėmimų metu turi būti aprūpinti techniškai tvarkingomis darbo priemonėmis ir, atsižvelgiant į užsiėmimų pobūdį, asmeninėmis apsaugos priemonėmis.
-